

A Magyar Helsinki Bizottság véleménye Magyarország Alaptörvénye tizenhetedik módosításának tervezetéről

2026. június 26.

A Kormány 2026. június 22-én tette közzé Magyarország Alaptörvénye 17. módosításának tervezetét (a továbbiakban: Tervezet).¹

A Tervezetre vonatkozó véleményeket öt napon belül, június 27. szombatig lehet benyújtani. Habár üdvözlendő, hogy az Alaptörvény tizenhatodik módosításától eltérően itt már van lehetőség társadalmi egyeztetésre, az ötnapos határidő rendkívül rövid. A jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló 2010. évi CXXXI. törvény (Jat.) 5. § (1) bekezdése értelmében a törvény, a kormányrendelet és a miniszteri rendelet tervezetét társadalmi egyeztetésre kell bocsátani, amelynek határideje legalább nyolc nap. Ennek indoka a Jat. preambuluma szerint az, hogy „a jó kormányzás keretében a társadalom legszélesebb rétegei kapcsolódhassanak be a jogszabályok előkészítésébe, elősegítve ezzel a közjó érdekében a jogi szabályozás sokoldalú megalapozását, ezzel pedig a jogszabályok minőségének és végrehajthatóságának javítását, amelyek együtt a jó állam elengedhetetlen feltételei”.

Bár az Alaptörvény és annak módosítása kifejezetten nem szerepel a Jat. fenti rendelkezésében felsorolt jogszabályok között, a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (Jat.) 1. § (3) bekezdése értelmében a Jat. jogszabályok előkészítését szabályozó IV. fejezetét az Alaptörvény és módosítása előkészítése során is alkalmazni kell. A IV. fejezetben szereplő 19. § (2) bekezdés értelmében „[a] jogszabály előkészítője a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló törvényben meghatározottak szerint gondoskodik arról, hogy a jogszabály tervezete, valamint az ahhoz tartozó indokolás megismerhető és véleményezhető legyen.” A Jat. 1. § (3) bekezdés és a 19. § (2) bekezdés együttes olvasata alapján tehát a Jat. rendelkezéseit az Alaptörvény-módosítás tervezetére is alkalmazni kell, vagyis legalább nyolc napos határidővel kell társadalmi egyeztetésre bocsátani.

A viszonylag hosszú véleményezési határidő követelménye egyébként külön törvényi előírás nélkül is következne magának az alkotmánynak a jogi, politikai és társadalmi jelentőségéből. A politikai közösség alapkokumentumát jogállami keretek között nem lehet valós társadalmi konzultáció nélkül módosítani. Ezt rögzítette a Velencei Bizottság is az Alaptörvény elfogadásával kapcsolatos 2011-es véleményében, amelyben leszögezte: „a különböző politikai erők, civilszervezetek, állampolgári egyesülések, a tudomány és a sajtó képviselőinek részvételével lefolytatott széleskörű és érdemi vita alapvető feltétele egy olyan időtálló és a demokratikus követelményeknek megfelelő szöveg elfogadásának, amellyel az egész társadalom azonosulni tud. Kerülni kell a túl szoros határidőket és az új Alkotmány elfogadása menetrendjének igazodnia kell a vita haladásához.”² Ez nyilvánvalóan irányadó akkor is, ha átmeneti alkotmányos szabályok megalkotásáról van szó.

A májusban hivatalba lépett kormány fő politikai ígérete a jogállami működés helyreállítása volt, ami nem képzelhető el anélkül, hogy a jogalkotás, és főleg az alkotmánymódosítás előkészítésének folyamatában ne legyen biztosított a széles körű társadalmi és szakértői véleményezés lehetősége. Az egyes közjogi tisztségviselők elmozdítása olyan kiemelten fontos lépése a jogállami helyreállításnak,

¹ <https://egyeztetes.kormany.hu/egyeztetes/tarsadalmi-parbeszed-az-alaptorveny-17-modositasarol>

² Venice Commission, *Opinion on Three Legal Questions Arising in the Process of Drafting the New Constitution of Hungary*, CDL-AD(2011)001, 28 March 2011

ami elengedhetetlenné teszi a törvényalkotási eljárási szabályok maradéktalan tiszteletben tartását. Ez azért is kiemelt közérdek, hogy a jogállam lebontásában felelősséggel bíró közjogi tisztviselők eljárásjogi érveléssel ne tudják akadályozni a jogállami helyreállítást.

- **Ezért javasoljuk, hogy a Kormány hosszabbítsa meg a Tervezet társadalmi konzultációjának határidejét legalább 2026. július 3-ig.**

Általános észrevételek

A Tervezet célja a preambuluma szerint az, hogy az új, megfelelően előkészített alkotmány megalkotásáig tartó átmeneti időszakra biztosítsa az alkotmányos intézmények jogállami működését.

A Magyar Helsinki Bizottság üdvözli, hogy a Tervezet egy átmeneti alkotmányreformot kíván megvalósítani, és a hosszabb távú cél az átlátható, demokratikus, szakmailag megalapozott, nem elsietett alkotmányozási folyamat lefolytatása.

Feltehetően a jogállami működés és az alkotmányos intézményrendszerbe vetett közbizalom minél gyorsabb helyreállításának szándéka indokolja a Tervezethez kapcsolódó rövid társadalmi konzultációs határidőt. A Tervezet azonban számos olyan elemet tartalmaz, amelyek olyan változásokat hoznak az alkotmányos rendszerben, amelyekre nincs azonnali szükség a jogállami helyreállításhoz, épp ezért nem támasztható alá meggyőző érvekkel, hogy széles körű szakmai és társadalmi egyeztetés nélkül, jelentősen felgyorsított eljárásban kellene őket elfogadni. Ilyennek tekinthető az országgyűlési képviselők megbízatási idejének maximalizálása tizenkét évben vagy az önálló szabályozó szervek megszüntetése, amelyek nem a jogállamisági követelmények rendszerszintű sérelmének orvoslására szolgálnak. Ennek megfelelően az új alkotmány előkészítése során lehetnének a széleskörű társadalmi és szakmai egyeztetések tárgyai, azonnali elfogadásuk nem indokolt.

- **Javasoljuk, hogy a jogállami működés és az alkotmányos intézményrendszerbe vetett közbizalom hosszútávú megerősítése érdekében azon módosításokat, melyek nem tekinthetők a jogállami helyreállításhoz azonnal szükséges elemnek, az új alkotmány előkészítése során, a széleskörű társadalmi és szakmai egyeztetések részévé tegye a Kormány.**

A fenti kifogással összefügg, hogy a Tervezet általános és részletes Indokolása rendkívül szűkszavú, formális, túl általános. Az általános Indokolás mindössze egyetlen összetett mondatból áll, de egyes cikkeknél a részletes Indokolás is csak egy-két mondatos magyarázatot tartalmaz. Ez a megoldás az átlátható és szakmailag megalapozott jogalkotási eljárásban sem lenne elfogadható, de az alkotmánymódosítás esetén különösen problematikus. Az alkotmány csak a legszükségesebb esetben módosítható, mégpedig úgy, hogy a módosítás indokai a politikai közösség számára érthetők legyenek. Ez még inkább így van akkor, ha az alkotmánymódosításra egy gyorsított egyeztetési eljárást követően (vagy esetleg társadalmi egyeztetés nélkül) kerül sor, és a kérdéses alkotmánymódosítás politikailag nagyon érzékeny, kivételes intézkedéseket tartalmaz. A jelenlegihez hasonló esetben, amikor az alkotmánymódosítást egy kivételes helyzet, a jogállamiság helyreállításának szükségessége indokolja, és amikor az alkotmánymódosítás egyes elemei több hónapos nyilvános és kiélezett politikai vitákat kívánnak lezárni, rendkívül nagy jelentősége lenne a tervezett intézkedések részletes indokolásának.

- **Javasoljuk, hogy az Indokolás részletesen tartalmazza, hogy miért van szükség a jogállami működés helyreállítására Magyarországon, és hogy a tervezett intézkedések mennyiben szolgálják ezt a célt, milyen jogállami igényekre adnak választ.**

A Tervezet célja a jogállami működés helyreállítása, azonban amellet, hogy bevezet olyan módosításokat, amelyek ehhez nem lennének azonnal szükségesek, változtatás nélkül hagy a jogállami elveket nyíltan csorbító rendelkezéseket. Tartalmilag a Tervezettel kapcsolatban a legsúlyosabb hiányosság álláspontunk szerint az, hogy nem helyez hatályon kívül számos olyan rendelkezést, amelyek Alaptörvénybe emelése nyilvánvalóan ellentmond az alapvető jogállami és demokratikus követelményeknek, és egyes alapvető jogok érvényesülését csorbítja. Ilyenek például:

- az állampolgárság felfüggesztése [G] cikk (3) bek.];
- a házasság és a család szűkítő fogalma, a transznemű és interszex emberek jogi elismerésének hiánya [L] cikk (1) bek.];
- az állam vallási semlegességének hiánya, az egyházak elismerése politikai eljárásban [VII. cikk (4) bek.];
- a választási kampányidőszakban a politikai hirdetések szabályozása a médiaszolgáltatásokban [IX. cikk (3) bek.];
- a menedékkérelmek benyújtásának korlátozása [XIV. cikk (4) bek.];
- a szexuális kisebbségek jogfosztásának lehetővé tétele a gyermekek jogaira hivatkozással [XVI. cikk (1) bek.];
- az életvitelszerű közterületen tartózkodás tilalma [XXII. cikk (3) bek.];
- a helyi közösségek önazonossághoz való joga mint a lakóhely szabad megválasztásának korlátja [XXVII. cikk (1) bek.].

Ezek a rendelkezések olyan súlyos jogállami aggályokat vetnek fel, amelyeket nem lehet hatályban tartani az új alkotmány elfogadásáig, mert – ahogy egy részükkel kapcsolatban már nemzetközi bírói fórumok is megállapították – ezek nem felelnek meg az alapvető jogok tiszteletén alapuló demokratikus jogállamiság követelményének.

- **Javasoljuk ezért, hogy a fent felsorolt rendelkezéseket az Alaptörvény 17. módosítása során helyezze hatályon kívül a jogalkotó.**

Részletes észrevételek

1. Az országgyűlési képviselők megbízási idejének maximalizálása 12 évben

A **Tervezet 2. cikke** értelmében a jövőbeni országgyűlési választásokon nem lenne választható az, aki már összesen legalább tizenkét évig országgyűlési megbízási idejét töltötte be. A rendelkezés a jelenleg hivatalban lévő képviselők mandátumát nem érintené.

Ez a rendelkezés a passzív választójog egy újfajta korlátozását vezeti be, amely egyben az aktív választójog korlátja is abban az értelemben, hogy szűkíti a választópolgárok választási szabadságát a képviselőválasztás során. A korlátozás előkészítés és előrejelzés nélkül jelent meg a Tervezetben, a kormány képviselői – a miniszterelnöki hivatali idő nyolcéves maximalizálásával ellentétben – korábban nem hozták nyilvánosságra, hogy a parlamenti képviselet ilyen jelentős módosítását tervezik, így a választópolgári előzetes legitimitációra ebben az esetben nem lehet hivatkozni.

Ennek a módosításnak az azonnali, sürgős bevezetése semmiképpen nem hozható összefüggésbe a jogállamiság helyreállításának célkitűzésével. A Tervezet Indokolása sem világítja meg, hogy miért van szükség erre a módosításra úgy, hogy korábban soha nem került nyilvánosságra ilyen jellegű politikai szándék a jogállami helyreállításhoz szükséges intézkedések bejelentése során.

Egy ilyen módosítás értékeléséhez alapvető alkotmányos elveket kell figyelembe venni (népszuverenitás, demokrácia, választások szabadsága), amelyeknek a mérlegelése az Indokolásban jelenleg nem szerepel. Az Indokolás csak ennyire utal: „Az elmúlt évtizedek társadalmi- és alkotmányos tapasztalatai azt mutatták, hogy a demokratikus hatalomgyakorlás biztosítása érdekében indokolt az országgyűlési képviselői megbízatás időbeli korlátozása.” Nem tudható, hogy milyen tapasztalatokra utal a jogalkotó. Milyen problémákat küszöbölné ki ez a módosítás? A megbízatási idő és ezzel összefüggően a választói akarat korlátozása ellen és mellett szóló jogi, politikai és társadalmi érvek nincsenek felsorakoztatva, enélkül azonban nem látható be, hogy milyen kényszerű szükségességgel támasztható alá a módosítás és különösen annak azonnali elfogadása.

A módosítás ráadásul kizárólag a jelenlegi kormánypárt politikai ellenfeleit érinti aránytalanul hátrányosan (hiszen az ellenzéki pártok soraiban számos olyan képviselő van, akinek ez a rendelkezés a következő választásokon való indulását kizárná), a kormánypárti képviselőkre gyakorolt lehetséges hatása lényegesen távolibb. Ez felveti az alkotmány kizárólag politikai indíttatású módosításának gyanúját, holott a kormánypárt által meghirdetett „rendszer váltásra” éppen az ehhez hasonló visszaélészerű, jogállami elveket sértő gyakorlatok felszámolása érdekében van szükség. Tekintettel arra, hogy a módosítást csak a következő parlamenti választásokkor kellene alkalmazni, jelen pillanatban a nyilvánvaló szimbolikus politikai üzeneten kívül ennek az azonnali, előkészítetlen módosításnak nincsen gyakorlati jelentősége és nem szolgálja a jogállami helyreállítást. Az alkotmány a jogrendszer alapja, szimbolikus vonatkoztatási pont a társadalom valamennyi tagja számára, annak szövege ezért nem lehet közvetlen politikai kommunikáció eszköze, és nem szerencsés, ha egy módosítás egyetlen célja egy politikai üzenet közvetítése.

Erősen kétséges az is, hogy egy ilyen korlátozás megfelelné-e az Emberi Jogok Európai Bírósága által alkalmazott tesztnek, amely ugyan lehetővé teszi a passzív választójog korlátozását, azonban ezt a demokratikus rend komoly fenyegetettségéhez, mint legitim célhoz köti, és megköveteli, hogy a korlátozás e céllal arányos legyen.³

A megoldás ellen és mellett szóló érvek ütköztetésére az új alkotmány előkészítése során lenne lehetőség. A sietség már csak amiatt sem indokolt, mert a módosítás indokoltsága vagy annak hiánya összefügghet a választási rendszer reformjával is: ha az a cél, hogy a parlamenti képviselők ne legyenek bebetonozhatók pártjaik által, akkor ezt például a preferenciális szavazás bevezetésével is el lehet érni, ahol a választók szavazatukkal közvetlenül befolyásolhatják a pártlistáról mandátumot szerzők körét.

- **Javasoljuk ezért a passzív választójoggal kapcsolatban tervezett alaptörvény-módosítás elhagyását.**

2. Egyes vezető közjogi tisztségviselők elmozdítása

A Tervezet több rendelkezése érinti a legfontosabb független alkotmányos intézmények hivatalban lévő vezetőinek megbízatását. A miniszterelnök már a választásokat megelőzően, a választási kampányban jelezte, hogy az előző kormány politikai akaratából kinevezett és az ellensúlyozó alkotmányos funkciót kiüresítő közjogi vezetőket le fogják váltani, emellett többször ígéretet tett arra, hogy a vezető közjogi tisztségviselők elmozdítása jogállami eszközökkel fog történni, ha önként nem mondanak le. A Tervezet az érintett tisztségviselők közül a hivatalban lévő államfő elmozdításáról rendelkezik, az alkotmánybírák nyugdíjkorhatárának visszaállításával megszünteti az

³ Registry of the European Court of Human Rights: [Guide on Article 3 of Protocol No. 1 to the European Convention on Human Rights. Right to free elections](#) (2026. február 28-i frissítés), 16-17. o.

Alkotmánybíróság hivatalban lévő elnöke és három tagja megbízatását, és lehetőséget teremt a Kúria és az Országos Bírósági Hivatal elnökének elmozdítására a bírák kezdeményezése alapján.

A kormánynak nehéz alkotmányos problémát kell kezelnie ezekkel a rendelkezésekkel. Jogállami keretek között a független, a kormányzat hatalmának ellensúlyaként szolgáló intézmények és azok vezetőinek megbízatási ideje védett, azaz csak nagyon erős indokból, méltatlanság vagy tartós alkalmatlanság esetén lehet őket megbízatási idejük lejártá előtt elmozdítani. Ez a garanciája annak, hogy ezek az intézmények valóban függetlenül, politikai befolyástól mentesen tölthessék be alkotmányos funkcióikat, és ne kelljen tartaniuk attól, hogy a kormánynak nem tetsző döntéseikért, intézkedéseikért őket hátrány érheti.

Az elmozdíthatatlanság elve azonban csak jogállami keretek között értelmezhető, akkor, ha az érintett intézmények és vezetők hatékonyan és függetlenül végzik alkotmányos feladataikat. Ha azonban ezeknek az intézményeknek a független működése tartósan megkérdőjeleződik, és ellensúlyozó funkciójukat nem töltik be, a megfelelő működés helyreállítása érdekében a kormányzat beavatkozására lehet szükség. Ha a független intézmények vezetőibe vetett közbizalom végérvényesen megrendült, és tényszerűen bizonyítható, hogy a szóban forgó intézmények tevékenységükkel vagy sorozatos mulasztásaikkal hozzájárultak a jogállami értékek szisztematikus leépítéséhez, akkor a jogállami működés helyreállítása érdekében szükséges az érintett vezetők leváltása. A Velencei Bizottság is rögzítette a lengyel jogállami helyreállítással kapcsolatos véleményében, hogy az elmozdíthatatlanság egyéni garanciája és a jogállami működés helyreállításának és megőrzésének szükségessége közötti mérlegelés esetén az elmozdíthatatlanság eszközjellegű és ilyen értelemben alárendelt garancia, tehát a tisztségviselő elmozdíthatatlansága nem önmagában vett érték, hanem a jogállamiság megőrzésének eszköze, és ha a jogállamisággal, illetve annak helyreállításával ellentétbe kerül, akkor – a megfelelően kialakított eljárásban – félretehető. Egy ilyen intézkedés akkor lesz elfogadható jogállami keretek között, ha az indokai világosak és nyilvánosak, széles körű szakmai és társadalmi egyeztetés előzi meg, nem okoz aránytalan hátrányt az érintetteknek, valamint az érintett tisztségviselők utódainak kiválasztása a függetlenséget garantáló eljárásban történik meg.⁴

A Tervezetben az említett tisztségviselők leváltását lehetővé tevő rendelkezésekre tehát szükség van annak érdekében, hogy az érintett intézmények független működése és ellensúlyozó funkciója helyreállítható legyen. Ugyanakkor a megfelelő indokolás hiánya és a társadalmi és szakmai egyeztetésre nyitva álló nagyon szűk határidő eljárási szempontból támadhatóvá teszi a Tervezetet.

- **A Tervezet általános és részletes Indokolásában is feltétlenül szükséges részletesen indokolni, hogy a jelenlegi helyzetben miért van szükség az érintett tisztségviselők lecserélésére, mit tettek a jogállamiság leépítése érdekében vagy nem tettek megvédése érdekében, és a helyreállítás az ő közreműködésükkel miért nem képzelhető el, miért rendült meg bennük a közbizalom.**

Ezt a hivatalos, nyilvános, világos és részletes indokolást nem helyettesítik a miniszterelnök politikai beszédei és sajtónyilatkozatai. Az alkotmánymódosító normához hozzá kell kapcsolni a benne foglaltak igazolására szolgáló részletes indokokat, mert a jogkövető magatartás az érintettektől csak így várható el, és a norma a társadalom széleskörű támogatására is csak így tarthat igényt. Ugyanezt a célt szolgálja a széles körű társadalmi és szakmai egyeztetés lehetővé tétele, amihez a jelen esetben legalább az ötnapos konzultációs határidő meghosszabbítására lenne szükség.

⁴ Venice Commission, [*Poland – Urgent Joint Opinion of the Venice Commission and the Directorate General of Human Rights and Rule of Law \(DGI\) of the Council of Europe on the draft law concerning the status of judges appointed or promoted between 2018 and 2025 and other related matters*](#), CDL-AD(2026)002, 6-7 March 2026.

Ugyancsak a kellően alapos, a figyelembe vett tényeket és körülményeket megfelelő részletességgel rögzítő indokolás lehet a garancia arra, hogy egy esetleges következő alkotmányozó többség ne (vagy csak nehezebben) használhassa politikai célokra a mostani jogállami rekonstrukció tényét. A megfelelően kidolgozott igazolás teheti érthetővé és érzékelhetővé a különbséget aközött, hogy az alkotmányozó többség privilegizált jogalkotási helyzetét a jogállam helyreállítására használja-e, vagy a jogállami intézményrendszer lebontására és saját hatalmának maximalizálására. Megfelelő indokolás nélkül a Tervezetben szereplő intézkedések jóval könnyebben használhatók precedensként a jogállamiság elleni lépések alátámasztására.

3. A hivatalban lévő köztársasági elnök elmozdítása

A **Tervezet 7. cikke** egy olyan új rendelkezéssel egészítené ki az Alaptörvény „Záró és vegyes rendelkezések” részét, amely értelmében a hivatalban lévő köztársasági elnök megbízatása a rendelkezés hatályba lépését követő napon megszűnik. Ezzel a megoldással egy olyan politikai vitát zárna le az alkotmányozó, amely hónapok óta meghatározza az államfő és a kormány viszonyát, alkotmányos és politikai bizonytalanságot okozva.

Az államfő leváltására többféle eszköz állt rendelkezésre a rendes jogállami működés esetén. Az államfő közjogi és büntetőjogi felelősségrevonására szolgál a hatályos Alaptörvény 13. cikkében foglalt megfosztási eljárás, amelynek lefolytatása az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik. Érthető, hogy a kormánytöbbség nem ezt a megoldást választotta, hiszen – tekintettel arra, ahogy a testület összetételét a korábbi kormánytöbbség át- és kialakította, valamint a politikailag érzékeny ügyekben hozott döntéseinek minőségére – az Alkotmánybíróság független és objektív eljárásában nem lehetne bízni, ráadásul az eljárás befejezésének nincs határideje, így hosszú időre bizonytalanná vált volna a legfőbb közjogi méltóság jogi státusza. Az elmozdítás eszköze lehetett volna az áttérés az államfő közvetlen választására, amely azonban olyan jelentős változást hozna a magyar alkotmányos berendezkedésben, hogy azt ilyen elhamarkodottan, előkészítés és széles körű szakmai és társadalmi vita nélkül nem lenne kívánatos bevezetni. A Tervezet nyitva hagyja ennek a lehetőségét azzal, hogy az új köztársasági elnököt a jelenlegi Alaptörvény hatályos szabályai szerint az új alkotmány hatálybalépéséig terjedő időtartamra (de legfeljebb öt évre) kell megválasztani.

A Tervezet a miniszterelnök többször nyilvánosan hangoztatott ígéretének megfelelően egy kivételes, egyszer alkalmazandó alkotmányi szintű rendelkezéssel, szűk határidővel szünteti meg a köztársasági elnök megbízatását. Erre tekintettel a rendelkezés személyre szabott jogalkotási intézkedésnek tekinthető, hiszen előre pontosan tudható, hogy kire milyen joghatást vált ki. Ez a megoldás azonban kivételesen, a jogállami helyreállítás célját szem előtt tartva megengedhető, ha nem áll rendelkezésre más, kevésbé korlátozó eszköz. Ez a megoldás összhangban van a Velencei Bizottság által alkalmazott sztenderdekkel.⁵

Az államfő leváltásával kapcsolatban is hangsúlyozni kell azonban a megfelelő indokolás szükségességét. A Tervezet Indokolásának jelenlegi szövege (amely szerint „a hivatalban lévő köztársasági elnök működésével kapcsolatban súlyos bizalomvesztés állt be a társadalom részéről”) nem felel meg ennek a követelménynek.

- **Javasoljuk a bizalomvesztés okainak rögzítését, valamint azt, hogy milyen tevékenységekkel, illetve mulasztásokkal sértette meg az államfő az Alaptörvényben rögzített alkotmányos**

⁵ Venice Commission, *Poland – Urgent Joint Opinion of the Venice Commission and the Directorate General of Human Rights and Rule of Law (DGI) of the Council of Europe on the draft law concerning the status of judges appointed or promoted between 2018 and 2025 and other related matters*, CDL-AD(2026)002, 6-7 March 2026.

kötelezettségeit, és hogy e kötelezettségszegések miatt teszik elengedhetlenül szükségessé az esetben az elmozdíthatatlanság elvétől való eltérést.

4. Az alkotmánybírák nyugdíjkorhatára és a testületi elnökválasztás visszaállítása

A **Tervezet 3. cikke** módosítja az Alaptörvény 24. cikk (8) bekezdését, amely az Alkotmánybíróság szervezetére vonatkozó alapvető szabályokat tartalmazza. A módosítás két új rendelkezést emel az Alaptörvénybe: egyfelől előírja, hogy az Alkotmánybíróság elnökét az alkotmánybírák maguk közül választják; másfelől megállapítja, hogy az alkotmánybírák megbízatása a hetvenedik életév betöltésével megszűnik. Mindkét rendelkezés tartalmában azonos azzal, ami a rendszerváltáskor kialakult politikai kompromisszum eredményeként 2012-ig hatályos rendelkezés volt mind az elnökválasztásra, mind az alkotmánybírák nyugdíjkorhatára vonatkozóan. Mindkét szabályt függetlenségi garanciaként vezették be eredetileg.

Az alkotmánybíráskodás függetlensége a demokratikus jogállami működés egyik fontos garanciája. A közvetlen elnökválasztás értelemszerűen kizárja a politikai intézmények közrehatását a széles hatáskörökkel rendelkező, az intézmény működését alapjaiban befolyásolni képes elnök kiválasztása során, így ez a rendelkezés mindenképpen üdvözlendő, hiszen az alkotmánybíráskodás függetlenségét, a testület autonómiáját erősíti. A nyugdíjkorhatár meghatározása pedig csökkenti annak esélyét, hogy a politikai eljárásban kiválasztott alkotmánybírákat a kormányzat bebetonozza. A 70 éves nyugdíjkorhatár Európában általánosnak tekinthető a bírák és alkotmánybírák vonatkozásában, és elég magas ahhoz, hogy ne vesse fel annak lehetőségét, hogy a bírák a kormányzatnak kedvezzenek annak érdekében, hogy az alkotmánybírói megbízatás megszűnése után még egy újabb magas állami tisztséget nyerjenek el. E két függetlenségi garancia felszámolása része volt annak a politikai törekvésnek, amely az alkotmánybíróság ellensúlyozó funkciójának meggyengítésére irányult a testület kormányhű tagokkal való feltöltésén keresztül. Mindenképpen üdvözlendő tehát ennek a két függetlenségi garanciának a visszaállítása.

A módosítás ugyanakkor nem felmenő rendszerben vezetné be a visszaállított nyugdíjkorhatárt, hanem olyan módon, hogy annak eredményeként négy jelenleg hivatalban lévő alkotmánybíró, köztük az elnök megbízatása a módosítás hatályba lépését követő hónap első napján megszűnik (Záró és vegyes rendelkezések új 35. pontja). Az Alkotmánybíróság elnökének megbízatása is ekként jogalkotás útján szűnik meg, nem pedig egyedi eljárásban.

Az államfő elmozdítása kapcsán leírtak alapján ebben az esetben is igazolhatónak tartjuk a jogalkotás útján történő elmozdítást a jogállami működés helyreállítása érdekében, azonban egyrészt ehhez is szükség lenne részletes indoklásra, másrészt úgy gondoljuk, hogy a jogállamisági rekonstrukció, mint alapvető cél fényében, a jogalkotónak a Tervezetétől eltérő megoldást kellene választania a megfelelő alkotmánybírási működés helyreállításának érdekében.

Az indokolás vonatkozásában rögzíteni kell, hogy a jelenlegi Tervezetből ez teljesen hiányzik, a 3. cikk részletes Indokolása lényegében csak megismétli a normaszöveget.

- **Javasoljuk, hogy az elmozdítás igazolhatóságához szükséges részletes indokolással bővüljön a Tervezet Indoklása, kiegészítve azzal, hogy miért erősíti meg az Alkotmánybíróság függetlenségét a két korábbi rendelkezés visszaállítása, és miért nem volt jogállami szempontból megfelelő az Alkotmánybíróság eddigi működése.**

A tervezett módosítás tartalmi részével kapcsolatban emlékeztetünk rá, hogy Velencei Bizottság szerint nem tarthat igényt alkotmányos védelemre az, akinek a kinevezése alkotmány sértő volt.⁶ Bár a magyar alkotmánybírák megválasztása formálisan megfelelt a jogszabályi követelményeknek, ezen követelményeket a korábbi alkotmányozó többség saját politikai hatalmának kiterjesztése érdekében egyoldalúan, az ellenzékkel való konszenzusra való bármifajta törekvés nélkül vezette be, kiiktatva azokat a korábban létezett garanciális elemeket (így mindenekelőtt az alkotmánybírák paritásos jelölését), amelyek éppen az egyoldalú politikai térfoglalás ellen jelentettek volna védelmet. Az Alkotmánybíróságnak nem csak azok a tagjai köszönhetik ezeknek az egyoldalúan módosított szabályoknak a megbízatásuk elnyerését, akik időközben betöltötték a hetvenedik életévüket, hanem mindazok, akik egy egyoldalú jelölési és választási folyamat eredményeképpen lettek a testület tagjai.

Bár a Tervezet által alkalmazni javasolt megoldás mellett is hozhatók fel érvek, így például az, hogy viszonylag kis mértékben avatkozik be az Alkotmánybíróság jelenlegi összetételébe és fenntartja a testület megszakitás nélküli működőképességét, a fentiekre tekintettel álláspontunk szerint – a tényleges és következetes jogállami helyreállítást az szolgálja, ha a testület mindazon tagjainak megszűnik a megbízatása, akiket a korábbi kétharmados többség egyoldalú politikai jelöltként választott meg, és csak azok maradhatnak alkotmánybírók, akiket a kormányoldal és az ellenzéki oldal konszenzusa emelt ebbe a tisztségbe. Ez a megoldás van összhangban azzal az igazolással, amely a jogállamiság alászására szolgáló korábbi kinevezések korrekciója és az intézményekbe vetett közbizalom helyreállítása érdekében, nem pedig egy aktuálisan kívánatosnak tűnő testületi összetétel elérése érdekében enged eltérést az elmozdíthatatlanság egyébként irányadó követelményétől.

- **Javasoljuk ezért az Alaptörvény egyszeri és a fentiek szerint részletesen megindokolt olyan tartalmú módosítását, amely rögzíti, hogy az Alkotmánybíróság jogállami működésének helyreállítása érdekében megszűnik azoknak az alkotmánybíróknak a megbízatása, akiket az Országgyűlés „egypárti jelöltként”, az ellenzéki pártok érdemi közreműködése nélkül választott meg.**

Lényeges leszögezni, hogy az elmozdítás „egypárti” megválasztottsághoz kapcsolásának oka, hogy ez az egyetlen olyan objektív (tehát az egyes bírók tevékenységének és döntéseinek szükségszerűen szubjektív értékelését mellőző) és valamennyi bíróra vitatható indokoltságú különbségtétel nélkül alkalmazható mérce, amely kellően szorosan kötődik a jogállami működés helyreállításához ahhoz, hogy az elmozdítás a nemzetközi sztenderdek fényében indokolható legyen. Erre is tekintettel a módosítás során kifejezetten rögzíteni kell, hogy a megválasztás új feltételeinek egyébként megfelelő korábbi bírók újrjelölése elé nem gördíthetők akadályok. Jelezzük ugyanakkor, hogy egy ilyen módosítás csak abban az esetben fogadható el, ha egyúttal sor kerül olyan új jelölési és választási szabályok megalkotására, amelyek lehetőséget biztosítanak a jelenlegi ellenzék számára az új alkotmánybírók megválasztásában való érdemi részvételre. A testület működőképességének érdekében az új tagok megválasztásának folyamatát haladéktalanul el kell indítani.

Feltétlenül üdvözlendő, hogy a Tervezet hatályon kívül helyezi az Alaptörvény 37. cikk (4) és (5) bekezdését, amely a közpénzügyi tárgyú törvények alkotmánybírói felülvizsgálatának korlátozását tartalmazta. Ez a rendelkezés súlyos jogállamisági problémát jelentett, hiszen ahhoz vezetett, hogy a jogrendszer egy bizonyos szegmense fölött megszűnt az alkotmánybírói kontroll.

⁶ Venice Commission – Directorate General of Human Rights and Rule of Law of the Council of Europe, [Poland – Urgent Joint Opinion on the Draft Law Amending The Law on the National Council of the Judiciary](#), CDL-AD(2024)018, 24 June 2024, § 53.

5. Az Országos Bírósági Hivatal és a Kúria elnökének kiválasztására és elmozdítására vonatkozó szabályok módosítása

A **Tervezet 4. és 5. cikke** azonos tartalmú új szabályokat vezet be az Országos Bírósági Hivatal (OBH) és a Kúria elnöki tisztségére vonatkozásában. Egyfelől, e tisztségekre a köztársasági elnöki javaslatétel eljárását módosítja úgy, hogy a köztársasági elnök csak a bírák által jelölt három személy egyikét javasolhatja az Országgyűlésnek [Alaptörvény 25. cikk (6) bek. és 26. cikk (3) bek. módosítása]. Másfelől, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) vonatkozó rendelkezéseit (70. és 115. §) az Alaptörvénybe emelve egy új eljárást vezet be az említett két tisztségből való elmozdítás tekintetében: bírói kezdeményezésre, visszahívással is megszűnhet az OBH és a Kúria elnökének tisztsége [Alaptörvény 25. cikk (7) bek. és új 26. cikk (4) bek.]. Bár a Tervezet nem említi, a Bszi. hatályos szabályait figyelembe véve a bírói kezdeményezés alapján a visszahívásról szóló döntést az Országgyűlés kétharmados többséggel hozhatja meg [az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 61/A. § (1) bek. b) és c) pont]. Szintén nem változik az Országgyűlés kétharmados többsége általi megválasztás szabálya sem.

Álláspontunk szerint a tervezett módosításnak a bírói vezetők elmozdítására vonatkozó része nem alkalmas a bíróságok jogállami működésének helyreállítására, sőt, elmélyítheti a válságot, így annak elvetését javasoljuk.

Mindenekelőtt le kell szögezni: a javasolt módosításokkal kapcsolatban rendkívül nehéz a további részletszabályok ismerete nélkül érdemi véleményt formálni, így – bár ez távolról sem ideális megoldás – álláspontunk kialakításánál figyelembe vettük a miniszterelnök parlamenti beszédét,⁷ amelyben ismertette a további tervezett módosítások egyes részleteit. Eszerint az Országos Bírói Tanács (OBT) is megkapja a Kúria elnök visszahívása kezdeményezésének jogát. Ezt az OBH elnökével kapcsolatban a Bszi. 74. §-a már most is tartalmazza. A rendelkezés értelmében az OBH elnökének megbízatása a tisztségtől való megfosztással szűnik meg, ha az OBH elnöke neki felróható okból 90 napon túlmenően nem tesz eleget megbízatásából eredő feladatainak, továbbá, ha valamely cselekménye, magatartása vagy mulasztása miatt a tisztségére méltatlanná vált. A tisztségtől való megfosztást a köztársasági elnök vagy az OBT a tagjai kétharmadának szavazatával meghozott határozatával indítványozza az Országgyűlésnél. A Bszi. jelenleg hatályos 116. §-a ugyanezt a szabályt rendeli alkalmazni a Kúria elnökének vonatkozásában is azzal, hogy az esetében a kezdeményezésre csak a köztársasági elnök jogosult, a miniszterelnöki beszéd alapján úgy tűnik, hogy ez a korlátozás kikerül a szabályozásból, és az OBT is lehetőséget kap a tisztségtől való megfosztás indítványozására.

Emellett a miniszterelnök azt mondta, úgy módosítanák a szabályozást, hogy bizonyos (meg nem határozott) számú bíró javaslatot tehessen az OBH és a Kúria elnök visszahívására, és amennyiben ezt a javaslatot a bírák kétharmada támogatja, akkor az Országgyűlés kétharmados többséggel visszahívhatja ezeket a tisztségviselőket.

Üdvözlendő, hogy a tervezett módosítások erősíteni szándékoznak a bírák részvételét a legfőbb bírósági vezetők kinevezéséről való döntésben. A nemzetközi elvárásoknak is megfelel a bírói önkormányzás erősítése, a bírói közrehatás képes ellensúlyozni a közvetett egyoldalú politikai befolyásolási törekvéseket.⁸ Ugyanakkor számos részletkérdés bizonytalan marad, holott a konkrét szabályoknak kulcsjelentőségük lesz abból a szempontból, hogy a kiválasztási eljárás a függetlenség valódi garanciájaként fog-e működni. Nem világos, hogy mi lesz a következménye annak, ha a bírák a

⁷ [Magyar Péter miniszterelnök napirend előtti felszólalása az Országgyűlésben](#), 2026. június 22.

⁸ Ezt az Alkotmánybíróság már a 38/1993. (VI. 11.) AB határozatban megállapította. A Velencei Bizottság is hangsúlyozza ugyanezt: Venice Commission, [The Updated Rule of Law Checklist](#), CDL-AD(2025)002-e, 12-13 December 2025, II.F.1. alcím.

jelöltek között rangsort is felállítanak, és az államfő nem a leginkább támogatott jelöltet nevezi meg. Alkotmányellenes helyzetet eredményez-e, ha a bírák csak egy vagy két jelöltet állítanak, nem hármat?

Az OBH és a Kúria elnökének elmozdítására irányuló eljárással kapcsolatban is problémát jelent a részletes indokolás hiánya. Nem derül ki, hogy miért van szükség új elmozdítási indokra az OBH és a Kúria elnöke vonatkozásában, és azt miért ilyen módon tervezi megvalósítani a jogalkotó.

A miniszterelnök számos korábbi nyilatkozatában előrevetítette, hogy az előző kormányzat egyoldalú politikai döntésével hivatalba helyezett közjogi vezetőket le fogják váltani, köztük az OBH és a Kúria elnökét is. A Tervezet vonatkozó rendelkezései azonban arra utalnak, hogy a kormányzat visszalépett ettől a többször nyilvánosan hangoztatott vállalástól, és a bírákra kívánja hárítani azt a felelősséget, hogy döntést hozzanak a legfőbb bírósági vezetőkkel szembeni bizalmatlanság kifejezéséről. Ez a megoldás stabil jogállami működés esetén üdvözlendő lehetne, hiszen lehetőséget adna a bírának az autonóm döntésre, bár bevezetése előtt rendkívül alaposan meg kellene fontolni, hogy okozhat-e olyan töréseket a bírói karon belül, amelyek megingathatják az igazságszolgáltatásba vetett közbizalmat.

Jelenleg azonban Magyarországon még nem biztosítottak a jogállami működés stabil keretei, nem utolsósorban az utóbbi időkig a bíróságokra nehezedő közvetlen és közvetett, belső és külső nyomásgyakorlás miatt. Minderre tekintettel álláspontunk szerint ennek a visszas helyzetnek az orvoslása – amely a jogállami helyreállítás egyik legfontosabb eleme – a frissen megválasztott kormányzati többség feladata kell legyen, nem a bíráké.

Azoktól a bíraktól nem várható el a bírósági vezetők elleni nyílt fellépés, akiknek az autonómiáját ezidáig különféle igazgatási eszközökkel csorbították. Ha a bírói kezdeményezés mégsem lesz sikeres és a két bírósági vezetőt nem sikerül leváltani, akkor azok a bírák, akik a kezdeményezésben részt vettek, alappal számíthatnak ezért retorzióra. A dermesztő hatás miatt könnyen előállhat az a helyzet, hogy a két legfőbb bírósági vezető nem élvezi a bírák nagy többségének bizalmát, mégsem lesz sikeres az elmozdításukra irányuló kezdeményezés, mert számos bíró félelemtől vezérelve vagy a politikai tevékenységtől való tartózkodás követelményét a jelenlegi erősen átpolitizált helyzetben így értelmezve nem vesz részt benne. Ám abban az esetben is, ha a bírók érzékelhető többsége, de kevesebb mint kétharmada támogatja a visszahívási javaslatot, akkor az elnök úgy marad a helyén, hogy nyilvánvalóan nem élvezi a bírók többségének támogatását. Ez amellelt, hogy szükségszerűen súlyos konfliktusok és törésvonalak kialakulásához vezet a bírói karon belül, jelentősen rombolja az igazságszolgáltatásba vetett közbizalmat is. A tervezett módosítás tehát tovább mélyítheti a válságot.

A Tervezetben alkalmazott megoldás már csak azért is nehezen érthető, mert az irányadó nemzetközi sztenderdek alapján a Kúria jelenlegi elnökének elmozdítása megfelelően indokolható lenne a jogállamiság helyreállításának kényszerítő igényével, hiszen dr. Varga Zs. András személyre szabott jogalkotás révén, az OBT kifejezett – éppen a bírói függetlenség követelményét számonkérő – ellenvéleményét figyelmen kívül hagyva választották meg a Kúria elnökévé, annak ellenére, hogy nem volt korábbról értékelhető rendesbírói gyakorlata. A kinevezési eljárása tehát nem felelt meg a jogállami követelményeknek, amit nemzetközi fórumok is megállapítottak.⁹ Az ENSZ bírói függetlenségért felelős különleges jelentéstevője egyenesen azt rögzítette, hogy dr. Varga Zs. András „[k]inevezése a bírói függetlenség elleni támadásnak és arra irányuló kísérletnek tekinthető, hogy a

⁹ Európa Tanács emberi jogi biztosa, [The Commissioner urges the Hungarian Parliament to modify a bill affecting the independence of the judiciary](#), 2019. november 21., és az Európai Bizottság [2020. évi jogállamisági jelentésének magyar fejezete](#).

bíróságokat a törvényhozó hatalom akaratának alárendeljük, megsértve ezzel a hatalmi ágak szétválasztásának elvét.”¹⁰

A fent idézetteknek megfelelően tehát a Kúria elnöke a megválasztásának súlyos hiányosságai miatt nem hivatkozhatna az elmozdíthatatlanság alkotmányos védelmére, így nem lenne akadálya annak, hogy elmozdítására a köztársasági elnököt érintő módosításhoz hasonló, ám annál sokkal részletesebben megindokolt egyszeri jogalkotási aktussal kerüljön sor. Az a szervezeti átalakítás, amit a Tervezet az OBH és a Kúria elnöke kiválasztására vonatkozóan javasol (azaz, hogy a jelölésben bírói közrehatás szükséges), önmagában megfelelő indok lenne arra, hogy a hivatalban lévő két bírósági vezető tisztsége megszűnjön. Az alkotmánymódosítás kiegészíthető lenne egy olyan rendelkezéssel, amely értelmében az új eljárási szabályok alapján megválasztott elnökök megválasztásával a jelenleg hivatalban lévők megbízatása megszűnik. Mindennek fényében nehezen érthető és alapvetően hibás megoldási javaslatnak tűnik egy olyan visszahívási rendszer bevezetése, amely a gyakorlatban könnyen a bíróságok körül kialakult jogállamisági válság elmélyüléséhez és állandósulásához vezethet

- **Javasoljuk a Tervezetben szereplő bírói kezdeményezésen alapuló visszahívásra vonatkozó rendelkezések elhagyását, és az alkotmánymódosítás kiegészítését egy olyan rendelkezéssel, amelynek értelmében a módosítás hatálybalépésekor haladéktalanul megkezdődik a választási folyamat és az új eljárási szabályok alapján megválasztott elnökök megválasztásával a jelenleg hivatalban lévők megbízatása megszűnik.**

6. A sarkalatos törvények számának csökkentése

A Tervezet 8. cikke tíz olyan alaptörvényi rendelkezést helyez hatályon kívül, amely sarkalatos törvényi tárgyköröket határoz meg. Ez a módosítás üdvözlendő, hiszen a sarkalatos törvények nagy száma a hatékony és eredményes kormányzás gátja lehet. Egyes közpolitikai döntéseket bebetonozhat így a kormányzat, szűkítve egy új kormány mozgásterét és végső soron a választók preferenciáit.

A Velencei Bizottság már az Alaptörvény eredeti szövegéről szóló véleményében megállapította ezt,¹¹ és javasolta a tárgykörök csökkentését:

„A demokratikus rendszer működőképessége a változásra való állandó képességében gyökeredzik. Minél több szakpolitikai kérdés kerül ki [a parlamentben] az egyszerű többség kezéből, annál kisebb jelentősége lesz a jövőben tartandó választásoknak, és annál több lehetősége van a kétharmados többségnek arra, hogy bebetonozza saját politikai preferenciáit és az ország jogrendjét. A választások, amelyeknek az EJEE első kiegészítő jegyzőkönyvének 3. cikke szerint biztosítaniuk kellene „a törvényhozó testület megválasztását illetően [...] a nép véleményének kifejezését”, értelmetlenné válnának, ha a törvényhozó nem lenne képes a törvények olyan fontos elemeinek megváltoztatására, amelyeket egyszerű többséggel kellett volna törvénybe foglalni. Ha egyes tárgykörök kapcsán nemcsak az alapvető elveket, hanem a „részletes szabályokat” is sarkalatos törvénybe foglalják majd, maga a demokrácia elve kerül veszélybe. Ez növeli a hosszan tartó politikai konfliktusok, a jogtalan nyomásgyakorlás és a társadalmi költségek felmerülésének veszélyét a végül szükségessé váló reformok jövőbeli elfogadása kapcsán. Egy meghatározott arányú szavazattöbbség szükségessége

¹⁰ [Az ENSZ bírák és ügyvédek függetlenségéért felelős különleges jelentéstevőjének levele a magyar kormányhoz, 2021. április 21.](#)

¹¹ Velencei Bizottság, [Vélemény Magyarország új alkotmányáról](#), 2011. június 20.

ugyanakkor teljes mértékben igazolható lehet olyan esetekben, mint az alapvető jogok lényegét képező kérdések, az igazságszolgáltatási garanciák, vagy a parlament eljárásának szabályai.”¹²

A sarkalatosság követelményének megszüntetése a fentiek alapján valóban indokolt azokon a közpolitikai területeken, amelyek szabályozása a mindenkori kormányzat politikai döntésén alapul. Ilyen az adórendszer és a nyugdíjrendszer meghatározása (Alaptörvény 40. cikk), a termőföld és az erdők feletti tulajdonjog megszerzésének feltételei [Alaptörvény P) cikk (2) bek.] vagy a nemzeti vagyonnal való gazdálkodás [Alaptörvény 38. cikk (1) és (2) bek.]. Ezeknek a tárgyköröknek a vonatkozásában nemzetközi ajánlás teljesítését jelenti a sarkalatosság megszüntetése.

Ugyanakkor nem derül ki a Tervezet Indokolásából, hogy miért van szükség az új alkotmány megalkotása előtt ennél tágabb körben megszüntetni a sarkalatosság követelményét. Az információs jogok érvényesülését biztosítani hivatott független hatóság létrehozására irányuló törvény [Alaptörvény VI. cikk (4) bek.], a parlamenti bizottságok vizsgálati tevékenységéről szóló törvény [Alaptörvény 7. cikk (3) bek.], a Magyar Nemzeti Bank és az Állami Számvevőszék működésének részletszabályait meghatározó törvény [Alaptörvény 41. cikk (6) bek., 43. cikk (4) bek.] vagy a különleges jogrendi rendeletalkotás kereteinek meghatározására irányuló törvény [Alaptörvény 53. cikk (1) bek.] esetében nem magától értetődő, hogy indokolt a minősített többséghez kötött jogalkotás megszüntetése. A sarkalatos törvények létjogosultsága és alkalmazási köre egy további olyan tárgykör a Tervezetben, amely a széles körű szakmai és társadalmi viták alapján, sokkal hosszabb egyeztetési folyamatban, ideális esetben az új alkotmány előkészítése során rendezhető. Ebben a vonatkozásban is problémát jelent, hogy a Tervezet Indokolása nem világítja meg a módosítás mögött álló indokokat: miért éppen ezeknek a tárgyköröknek a szabályozását módosítja a Tervezet? Miért pont ezeknél a tárgyköröknél mutatható ki, hogy a jogállami helyreállításhoz szükséges a sarkalatosságot megváltoztatni?

- **Javasoljuk, hogy a sarkalatos törvények listájának felülvizsgálatáról csak széles körű szakmai és társadalmi viták alapján, sokkal hosszabb egyeztetési folyamatban, ideális esetben az új alkotmány előkészítése során szülessen jogalkotói döntés.**

7. Az önálló szabályozó szervek megszüntetése

A **Tervezet 9. cikke** 2027. január 1-jei hatállyal hatályon kívül helyezi „AZ ÁLLAM” fejezet „Önálló szabályozó szervek” alcímét. Ezzel összefüggésben a **Tervezet 1. cikke** módosítja a jogszabályok típusait felsoroló T) cikk (2) bekezdését, és a felsorolásból elhagyja „az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete” szövegrészt.

Ezzel a módosítással kapcsolatban is ugyanazok az észrevételek vethetők fel, mint az eddigi tárgykörök kapcsán: a céllal alapvetően egyetértünk, de úgy gondoljuk, hogy egy ilyen módosítást csak kellően részletes indokok alapján lefolytatott társadalmi és szakmai vitának kell megelőznie.

A Tervezet Indokolása azonban semmilyen tényleges indokot nem tartalmaz arra vonatkozóan, hogy miért van szükség erre a módosításra az átmenetinek szánt, a jogállami működés visszaállítását célzó Alaptörvény-módosítás során. A részletes Indokolás a 9. cikkre vonatkozóan egyáltalán nem szól az önálló szabályozó szervek megszüntetéséről, az 1. cikk részletes Indokolása pedig mindössze ennyit tartalmaz: „Az önálló szabályozó szervekkel kapcsolatos alaptörvényi rendelkezések felülvizsgálata indokolt.” Ez ebben a formában nyilvánvalóan nem érdemi, valós indokolás. Feltétlenül szükség van annak világossá tételére, hogy milyen negatív következményekkel jár az államszervezet működésére

¹² Uo. § 24.

az önálló szabályozó szerv státusz, és miért van szükség ennek a korrekciójára. Azért is kiemelten fontos a megfelelő indoklás, mert ez a tervezett módosítás eddig nem kapott nyilvánosságot a kormányzat részéről, így nem is indulhatott meg róla semmilyen szakmai vagy szélesebb társadalmi vita.

Másrészt, egy ilyen horderejű intézményi átalakítást az új alkotmány előkészítése során lehetne megfelelően széles körben megvitatni. Az államigazgatás szervezeti felépítésének kialakítása szakkérdés, amelyről a döntést közigazgatási szakemberek bevonásával kell meghozni. Egy ötnapos társadalmi konzultáció nyilvánvalóan nem alkalmas fórum erre.

- **Javasoljuk, hogy az önálló szabályozó szervek megszüntetéséről csak széles körű szakmai és társadalmi viták alapján, sokkal hosszabb egyeztetési folyamatban, ideális esetben az új alkotmány előkészítése során szülessen jogalkotói döntés.**

Pozitívum, hogy ez a szervezeti változás csak 2027. január 1-jén lépne hatályba. Eddig elvben előkészíthetőek a szükséges jogszabálmódosítások és szervezeti-hatásköri átalakítás. Nem világos azonban, hogy milyen előnyökkel jár ez a gyors átalakítás, és miért nem hagyható az államigazgatás szervezetének átalakításáról szóló minden döntés az új alkotmány elfogadására irányuló eljárásra.

Budapest, 2026. 06. 26.